

ΚΕΦ. 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Οργάνωση είναι μια διακριτή κοινωνική οντότητα (ένωση ή σύνολο ανθρώπων), η οποία μέσω της διαίρεσης της εργασίας, δομών, συστημάτων και σχεδίων επιδιώκει την επίτευξη σκοπών σε μια χρονική διάρκεια.

Βασικά στοιχεία της οργάνωσης:

- **Άνθρωποι:** Η οργάνωση αποτελείται από ανθρώπους οι οποίοι αλληλεπιδρούν, παίζουν ρόλους, αναπτύσσουν δραστηριότητες.
- **Στόχοι:** Η οργάνωση δημιουργείται και διατηρείται για την υλοποίηση συγκεκριμένης αποστολής και στόχων που συνδέονται με την ικανοποίηση των αναγκών των ατόμων της επιχείρησης.
- **Διάρθρωση της εργασίας, δομές, συστήματα ελέγχου, σχέδια:** Το έργο της οργάνωσης διαιρείται σε συγκεκριμένα καθήκοντα ή εργασίες από τα προκύπτουν ρόλοι που τα άτομα-μέλη αναλαμβάνουν να εκτελέσουν.
- **Σύνορα:** Η οργάνωση διακρίνεται από το περιβάλλον που δραστηριοποιείται μέσω των συνόρων, αφού έχει τα δικά της στοιχεία και χαρακτηριστικά, δομές, σκοπούς, άτομα κ.λπ. που την ξεχωρίζουν.
- **Χρονική διάρκεια:** Η οργάνωση έχει συνέχεια στον χρόνο, λειτουργεί τουλάχιστον μέχρι την επίτευξη του στόχου της.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Παραδείγματα οργανώσεων.

Λόγοι δημιουργίας οργανώσεων:

- **Διάρθρωση εργασίας – εξειδίκευση:** Οι άνθρωποι συγκροτούν οργανώσεις γιατί καθίσταται δυνατός ο καταμερισμός της εργασίας και η εξειδίκευση. Με την εξειδίκευση αποκτούν εμπειρία, αυξάνουν τις δεξιότητές τους και γίνεται η εργασία του αποτελεσματικότερη.
- **Μη διάρθρωση των συντελεστών της παραγωγής:** Η αδυναμία των συντελεστών της παραγωγής να διαιρεθούν ή να υποστούν τροποποιήσεις εξηγεί την ανάγκη δημιουργίας οργανώσεων.
- **Οικονομίες κλίμακας:** Δηλαδή όσο αναπτύσσεται μια επιχείρηση, μειώνεται το κόστος της και αυτό τη βοηθά να είναι πιο κερδοφόρα μελλοντικά και να επιβιώνει στην αγορά.
- **Συνέργεια – Συνένωση δυνάμεων:** Με τη συνένωση δυνάμεων περισσότερων ανθρώπων, δημιουργούνται συνέργειες, δηλαδή το έργο που παράγουν κάποια άτομα, τα οποία εργάζονται μαζί, είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των έργων που θα παρήγαγαν μεμονωμένα.
- **Ικανοποίηση αναγκών:** Πολλές ανάγκες των ανθρώπων ικανοποιούνται μόνο με τη συμμετοχή του σε κοινωνικές οργανώσεις και δραστηριότητες.
- **Κόστος συναλλαγών:** Αποτελεί λόγο δημιουργίας των οργανώσεων γιατί εξοικονομείται χρόνος, προσπάθεια, πληροφορίες κλπ.

Οι λόγοι δημιουργίας των οργανώσεων συνδέονται με την αποτελεσματικότερη ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου, με την έννοια ότι οι άνθρωποι πετυχαίνουν την ικανοποίηση αναγκών με μικρότερες δυνατές θυσίες.

Στόχοι της Οργάνωσης:

- **Θεσμικοί:** Είναι οι γενικοί στόχοι και όχι συγκεκριμένοι που συνθέτουν την αποστολή της οργάνωσης και εκφράζουν το βασικό καθήκον της απέναντι στην κοινωνία.
- **Λειτουργικοί:** Είναι οι στόχοι οι οποίοι εκφράζουν τα συγκεκριμένα αποτελέσματα τα οποία επιδιώκει να πετύχει, όπως τα συνολικά μεγέθη της οργάνωσης, την αγορά, την παραγωγή, τους ανθρώπους, τις καινοτομίες.

Τύποι Οργανώσεων:

A. Με κριτήριο την αποστολή ή τον σκοπό τους:

- **Παραγωγικές οργανώσεις:** Δημιουργούν αξία αφού, αξιοποιούν και συνδυάζουν τους συντελεστές παραγωγής με σκοπό να παράγουν και να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες μέσω των οποίων ικανοποιούνται ανθρώπινες ανάγκες, π.χ. νοσοκομεία, επιχειρήσεις, σχολεία.
- **Οργανώσεις Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης:** Είναι θεσμικές οργανώσεις που λειτουργούν σύμφωνα με ένα νόμο-πλαίσιο, εφαρμόζουν τους νόμους του κράτους και διαμορφώνουν την κρατική πολιτική σε διάφορους τομείς, π.χ. υπουργεία, δήμοι, αστυνομία, πυροσβεστική, στρατός, πολεοδομία, πολιτική άμυνα.
- **Πολιτικές και Συνδικαλιστικές οργανώσεις:** Αποσκοπούν στην προώθηση συμφερόντων και συνδικαλιστικών αιτημάτων των μελών τους, π.χ. πολιτικά κόμματα, συνδικαλιστικές οργανώσεις, εργατικά σωματεία, οργανώσεις νεολαίας, επαγγελματικές ενώσεις.
- **Πολιτιστικές και άλλες οργανώσεις:** π.χ. αθλητικοί όμιλοι, σύλλογοι φιλάθλων, χορευτικά συγκροτήματα, προσφυγικά σωματεία, περιβαλλοντικές οργανώσεις.

B. Με κριτήριο τον τρόπο προσφοράς των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους:

- **Κερδοσκοπικές ή Εμπορευματικές οργανώσεις:** Προσφέρουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους ως εμπόρευμα στο πλαίσιο της αγοράς, έναντι μιας αξίας ανταλλαγής/αμοιβής, π.χ. ιδιωτικά σχολεία, ιδιωτικές κλινικές, ιδιωτικά φροντιστήρια, επιχειρήσεις.
- **Μη Κερδοσκοπικές ή Μη Εμπορευματικές οργανώσεις:** Δεν προσφέρουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους στο κοινό ως εμπόρευμα στο πλαίσιο της αγοράς, έναντι μιας αξίας ανταλλαγής/αμοιβής, τα προσφέρουν δωρεάν, π.χ. φιλανθρωπικά ιδρύματα, χριστιανικά σωματεία, δημόσια σχολεία κ.λπ.

Σύστημα: Είναι το σύνολο των στοιχείων και των μερών, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης και αποτελούν μια ολότητα.

Στοιχεία του Συστήματος:

- **Μέρη – Υποσυστήματα:** Αποτελούν τα συστατικά στοιχεία του συστήματος και μπορούν να θεωρηθούν ως υποσυστήματα, δηλαδή αυτά αποτελούνται από μικρότερα μέρη συνδεδεμένα μεταξύ τους με συγκεκριμένες σχέσεις.
- **Σύνορα του συστήματος:** Το σύστημα αποτελεί ξεχωριστή ολότητα η οποία έχει σύνορα που την οριοθετούν σε σχέση με το περιβάλλον.

- Εισροές του συστήματος: Το σύστημα για να υπάρχει και να λειτουργεί χρειάζεται πόρους τους οποίους προμηθεύεται από το περιβάλλον ως εισροές. Αυτές οι εισροές αποτελούν εκροές άλλων συστημάτων, π.χ. ανθρώπινο δυναμικό, υλικά, κεφαλαία, γνώσεις, επιδεξιότητες, ενέργεια, πληροφορίες.
- Διαδικασία Επεξεργασίας – Μετασχηματισμού: Μέσω της αλληλεπίδρασης των μερών του, το σύστημα αναπτύσσει λειτουργίες που επεξεργάζονται ή μετασχηματίζουν τις εισροές.
- Εκροές του συστήματος: Είναι τα αποτελέσματα της λειτουργίας του συστήματος, δηλαδή οι μετασχηματισμένες - επεξεργασμένες εισροές τις οποίες το σύστημα παραδίδει στο περιβάλλον του και αποτελούν χρήσιμους πόρους - εισροές για άλλα συστήματα π.χ. προϊόντα, υπηρεσίες, πληροφορίες.
- Μηχανισμός ανατροφοδότησης - Ελέγχου (feedback): Ο μηχανισμός ελέγχει και επαναπληροφορεί κατά πόσο το σύστημα ακολουθεί την πορεία που το οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων του ή αν απομακρύνεται από την πορεία του.

Χαρακτηριστικά των Συστημάτων:

- Ανοιχτό σύστημα: Βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με το περιβάλλον του.
- Κλειστό σύστημα: Δεν έχει καμία σχέση αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον του, δηλαδή δεν έχει σχέσεις ανταλλαγής εισροών-εκροών μεταξύ του συστήματος και του περιβάλλοντος.
- Δυναμικό σύστημα: Έχει την ικανότητα να αλλάζει συνεχώς και συμβαίνουν συχνές και σπουδαίες αλλαγές είτε στα μέρη του και στη λειτουργία του, είτε στις σχέσεις του με το περιβάλλον.
- Στατικό σύστημα: Έχει αδυναμία να αλλάζει, με αποτέλεσμα να παραμένει συνεχώς το ίδιο.
- Πολύπλοκο σύστημα: Αποτελείται από πολλά μέρη ή υποσυστήματα και μεταξύ τους αναπτύσσονται πολλές σχέσεις. Όσο περισσότερα είναι τα μέρη του συστήματος και οι σχέσεις μεταξύ τους, τόσο μεγαλύτερη η πολυπλοκότητα.
- Απλό σύστημα: Δεν αποτελείται από πολλά μέρη, ούτε αναπτύσσονται πολύπλοκες σχέσεις μεταξύ των μερών του.